

Aanpak: Multiprobleemgezinnen

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- GGD Flevoland
- Vitree
- Veiligheidshuis Almere

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Aanleiding voor deze aanpak zijn kinderen die in de openbare ruimte overlast veroorzaken. Er zijn niet alleen zorgen over de kinderen, want de gezinnen waarin deze kinderen leven kennen vele andere problemen. Verbetering van de situatie lijkt alleen bereikt te kunnen worden door een aanpak waarbij de situatie binnen de gezinnen wordt veranderd en tegelijkertijd de desbetreffende jongeren buiten de gezinnen een alternatief voor hun huidige gedrag wordt geboden.

Dit vraagt een gecoördineerde aanpak door meerdere personen die ieder over een andere deskundigheid beschikken. Een deel van de aanpak wordt vanuit zorg ingestoken en een deel vanuit veiligheid.

Sinds kort is het deel veiligheid geïntegreerd in de aanpak Top X, die gericht is op veiligheid in Almere en het voorkomen van criminaliteit en maatschappelijke uitval van personen.

Bij de aanpak Multiprobleemgezinnen wordt gewerkt met één plan van aanpak voor het hele gezin, onder coördinatie van een gemandateerde gezinsmanager. Dwang en drang is mogelijk door bijvoorbeeld het inhouden van een deel van de uitkering of een ondertoezichtstelling vanuit Bureau Jeugdzorg. Het opstellen van een plan van aanpak gebeurt waar mogelijk samen met het gezin.

Wanneer het gezin niet meewerkt, maar er wel coördinatie nodig is wordt toch één plan gemaakt, volgens de methode Assertive Community Treatment. De betrokken professionals werken samen in een team. Het team werkt vanuit een herkenbare locatie in de wijk. Introductie van het team bij de gezinnen vindt meestal plaats door de wijkagent die al toegang heeft tot de gezinnen.

De gemeente weet niet hoeveel gezinnen in aanmerking komen voor deze aanpak. De aanpak is begin 2013 van start gegaan en er zitten nog maar enkele gezinnen in deze aanpak

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft de aanpak ‘Multiprobleemgezinnen’ getoetst aan de hand van vijf thema’s voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema’s zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema’s zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	X De gemeenschappelijkheid in de beschrijving wordt gemist. De antwoorden variëren van het beschrijven van gezinnen met complexe problemen tot het benoemen van individuen of jongeren in de leeftijdsgroep tussen 9 en 14 jaar.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente weet in welke wijken deze gezinnen zich met name bevinden en hoeveel gezinnen op dit moment zorg en ondersteuning ontvangt via deze aanpak.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	X De ondervraagde netwerkpartners benoemen allemaal andere punten waar een gezin aangemeld kan worden. De gemeente noemt naast het ‘Opschalingsmodel jeugd’, het Veiligheidshuis en de politie. Volgens een van de netwerkpartners is er helemaal geen aanmeldpunt.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De gemeente en twee netwerkpartners noemen maatschappelijk werk, politie en GGD. Maar feitelijk is deze aanpak nog zo recent gestart, dat het lastig is om hierover een uitspraak te doen.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ Uit de antwoorden blijkt dat de ondervraagden allen in de aanpak de eigen kracht van het gezin ondersteunen, zodat de ouders weer de regie kunnen nemen over het gezin en de opvoeding van de kinderen.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	X Uit antwoorden en documenten blijkt niet dat het sociale netwerk van het gezin wordt benut.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ Met het gezin wordt bepaald aan welke doelen wordt gewerkt. De behoeften van het gezin zijn hierin leidend. Als er bijvoorbeeld in het gezin financiële spanningen de boventoon voeren, dan wordt hier eerst prioriteit aan gegeven. Daarna komen de andere doelen aan bod, opnieuw afgestemd op de behoeften van het gezin.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ De aanpak sluit aan bij de zorgvragen van GGSR, ondanks het ontbreken van doelgroepenbeleid in Almere.</p> <p>✗ Er is geen gezamenlijke visie op de zorg en ondersteuning voor de GGSR. In 'Het procesplan 'Pilot aanpak Multiprobleemgezinnen, Gemeente Almere, Kabinet en Veiligheid Januari 2013', wordt geschreven over behoefte aan een stadsbrede visie en regie.</p> <p>✗ De omschrijvingen van de doelen zijn verschillend. Deze variëren van het bestrijden van overlast door jongeren, verbeteren van het opvoedklimaat, het teruggeven van regie over het eigen leven aan het gezin, tot een doelbeschrijving vanuit het veiligheidsperspectief.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Op gezinsniveau worden de resultaten van de aanpak bijgehouden.</p> <p>✓ De gemeente monitort en evalueert samen met de netwerkpartners. De ondervraagden geven aan dat het korte bestaan van de aanpak de reden is waarom er nog geen evaluatie heeft plaatsgevonden. Er zijn wel op beleidsniveau criteria ontwikkeld op basis waarvan de evaluatie zal gaan plaatsvinden.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	✓ Alle ondervraagden geven aan dat in de aanpak sprake is van één regisseur per gezin.
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	✓ De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat de doorzettingsmacht is geregeld. In het Procesplan 'pilot aanpak multiprobleemgezinnen' staan de bevoegdheden en taken van de regisseur beschreven en verschillende procesbeschrijvingen die in de aanpak relevant zijn voor alle betrokken hulpverleners.
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	✓ De regisseur is voldoende toegerust. Dat hier aandacht voor is blijkt ook uit het genoemde Procesplan waarin als randvoorwaarde voor succes een competente gezinsmanager wordt genoemd. Tevens zijn er afspraken over de caseload van de regisseur gemaakt, al lopen de beelden daarover tussen gemeente en netwerkpartners wel uiteen.
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	✓ Allen zijn van mening dat er met een gezamenlijk plan per gezin wordt gewerkt. LET OP: Een van de netwerkpartners geeft daarbij aan dat dit plan niet leidend is voor het handelen.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	✓ Het is niet duidelijk of – en in welke mate alle gezinsleden aandacht krijgen in de aanpak. De ondervraagden noemen verschillende samenwerkende partijen. LET OP: Twee van de vier ondervraagden noemen niet het onderwijs als samenwerkende partij. Dit is opmerkelijk gezien de aandacht voor jongeren in deze aanpak.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De netwerkpartners en de gemeente zijn van mening dat er outreachend gewerkt wordt. De professional die het dichtst bij het gezin staat legt de huisbezoeken af en onderhoudt de contacten met het gezin op de wijze die het beste aansluit bij het gezin.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✓ Ondervraagden geven aan dat het traject twee jaar kan duren. Dit staat ook in het Procesplan geschreven. Daarnaast geven de gemeente en twee netwerkpartners aan dat er binnen de aanpak mogelijkheden zijn voor dwang en drang als het gezin niet gemotiveerd is.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente initieert, voert regie, monitort de resultaten en financiert.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ De gemeente stelt dat bij stagnatie van de zorg opschalingsmogelijkheden zijn georganiseerd: de regisseur kan met signalen naar het management van de betreffende organisatie gaan, of eventueel de zorg opschalen naar de directie en het bestuur van deze organisaties.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✗ Een van de netwerkpartners noemt alleen maatschappelijk werk en de GGD. Politie en onderwijs zijn niet genoemd. Gezien de doelgroep en de doelen van deze aanpak is dit opmerkelijk.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ Er is geen formele samenwerkingsovereenkomst vastgesteld. De samenwerkingsafspraken verlopen grotendeels op casusniveau en in onderling overleg. Ondanks dat er zich op dit moment geen problemen voordoen in de samenwerking, kan het niet vastleggen van de onderlinge samenwerkingsafspraken, leiden tot een risico in de continuïteit (van de samenwerking) van de zorg of ondersteuning van de gezinnen.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ De gemeente en twee van de netwerkpartners geven aan dat de medewerkers voldoende bevoegdheid hebben om beslissingen te kunnen nemen over intensieve zorg en ondersteuning. LET OP: Een andere netwerkpartner is van mening dat er wel commitment is uitgesproken tussen samenwerkende partijen, maar dat dit nog nader geconcretiseerd moet worden.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ Alle ondervraagden geven aan dat er onderling afspraken zijn gemaakt over het delen van de informatie en dat er in de praktijk geen problemen hierbij zijn.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ De aanpak duurt maximaal twee jaar. LET OP: De aanpak bestaat niet lang, waardoor het nog niet duidelijk is of deze termijn voldoet.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✗ Er zijn geen afspraken gemaakt om te voorkomen dat het gezin moet wachten op hulp.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ In het Procesplan staat geschreven dat het regelen van nazorg een taak van de gezinsmanager is. Volgens de gemeente moeten hierover nog afspraken worden gemaakt. Dit blijkt ook uit de antwoorden van de netwerkpartners.